

Ord og uttrykk om bærekraft, miljø og sirkulærøkonomi

Oppdatert 22.02.2021

- **Bærekraftsmålene:**

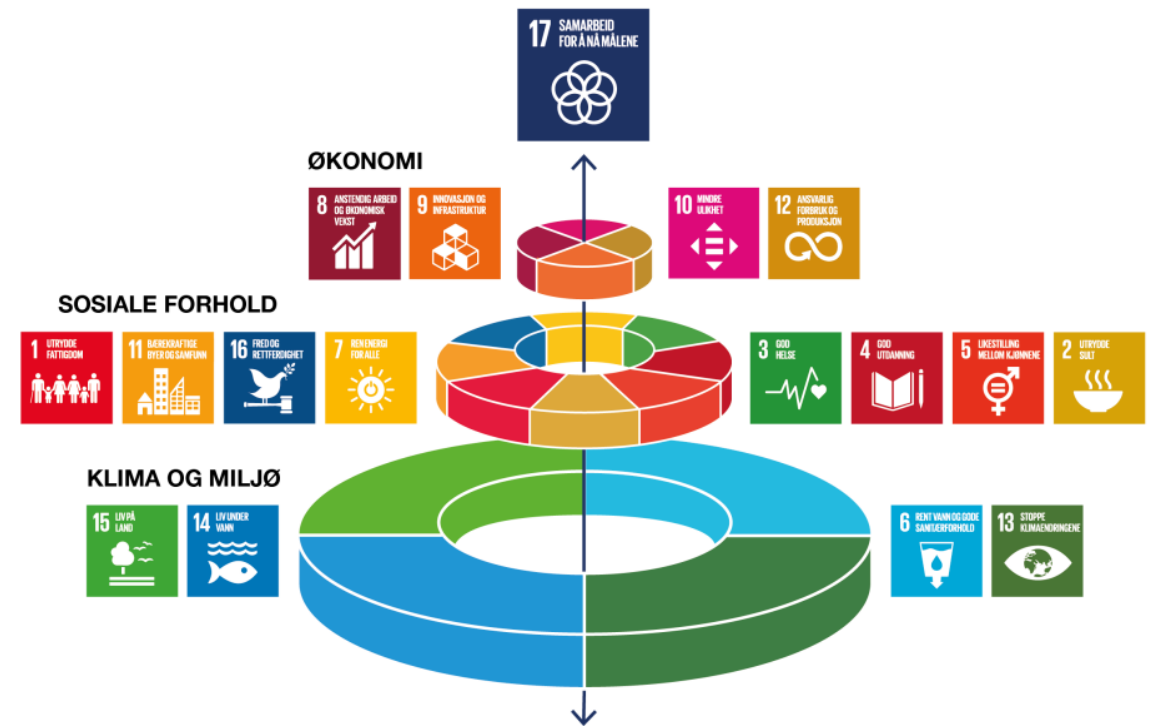
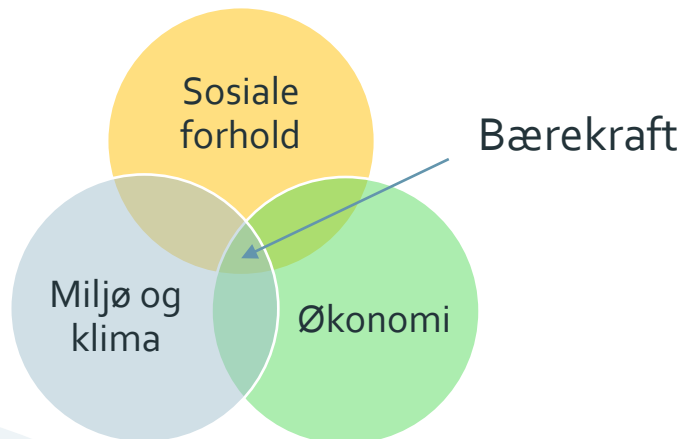
- FNs 17 bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030

- **Sosial bærekraft**

- **Miljømessig bærekraft**

- **Økonomisk bærekraft**

- **Trippel bunnlinje - People, planet, profits:**

- **Klima:** Gjennomsnitt av vær over tid
- **Klimagassutslipp:** Klimagassutslipp er utslipp til luft av gasser som påvirker atmosfærens evne til å holde på varmen (drivhuseffekten) og dermed klodens klima. Eksempler på slike gasser er karbondioksid (CO₂), metan (CH₄) og lystgass (N₂O).
- **GWP:** Står for Global warming potential, og er et mål på oppvarmingseffekten som de ulike klimagassene har på atmosfæren, målt over en viss tid.
- **Co2-ekvivalenter:** GWP-verdiene benyttes til å regne om utslipp til CO₂-ekvivalenter. (For en tidshorisont på 100 år har metan en GWP-verdi lik 21, hvilket innebærer at 1 kg metan virker 21 ganger mer oppvarmende enn 1 kg CO₂.)
- **ESG:** Står for Environmental, Social, Governance. Med det menes bedriftens evne til å ivareta miljømessige og sosiale forhold, samt eierstyringen. Brukes for å evaluere virksomhetens «ytelse» når det gjelder samfunnsansvar og bærekraft for dermed å kunne si noe om virksomhetens antatte fremtidige finansielle resultater.
- **CR – Corporate Responsibility:** Begrep om samfunnsansvar i en bedrift

Sirkulær økonomi:

En sirkulær økonomi er basert på gjenbruk, reparasjon, oppussing/forbedring og materialgjenvinning i et kretsløp hvor færrest mulig ressurser går tapt. *(Definisjon fra NHP5).*

Lineær økonomi:

Modell er basert på at man utvinner ressurser, produserer, bruker og kvitter seg med dem via deponi/forbrenning. *(Definisjon fra NHP5)*

Primær råvare: Råvare som er framstilt av jomfruelige innsatsfaktorer, og som ikke er basert på kasserte gjenstander eller stoffer (avfall).

Sekundær råvare: Råvare som er avfall som er materialgjenvunnet.

Biprodukter: Biprodukter er gjenstander eller stoffer som er framstilt som en del av en produksjonsprosess som primært tar sikte på å framstille noe annet. Ett av flere tilleggskriterier er at det finnes et marked for biproduktet. Biprodukter har aldri vært avfall. Et eksempel er sagflis fra et sagbruk. Fullstendig definisjon av biprodukter er gitt i forurensningsloven § 27.

En sirkulær økonomi forutsetter at de sekundære råvarene og biproduktene faktisk benyttes – fortrinnsvis som erstatning for primære råvarer.

Definisjoner på denne siden er hentet fra Stortingsmelding 45 Avfall som ressurs 2016-2017)

•NHP5:

NHP står for Nasjonal Handlingsplan for Byggavfall. 5. utgave foreligger nå. Fastsetter byggenæringens og avfallsbransjens mål og ambisjoner for håndtering og minimering av byggavfall. Identifiserer nødvendige tiltak. En rekke organisasjoner knyttet til byggenæringen står bak, samt myndigheter med som observatør.

•Bygg- og anleggsavfall:

Materialer og gjenstander fra bygging, rehabilitering og riving av bygninger, konstruksjoner og anlegg. Avfall som består av gravemasser fra byggevirksomheter er ikke omfattet. *(Definisjon fra Byggteknisk forskrift)*

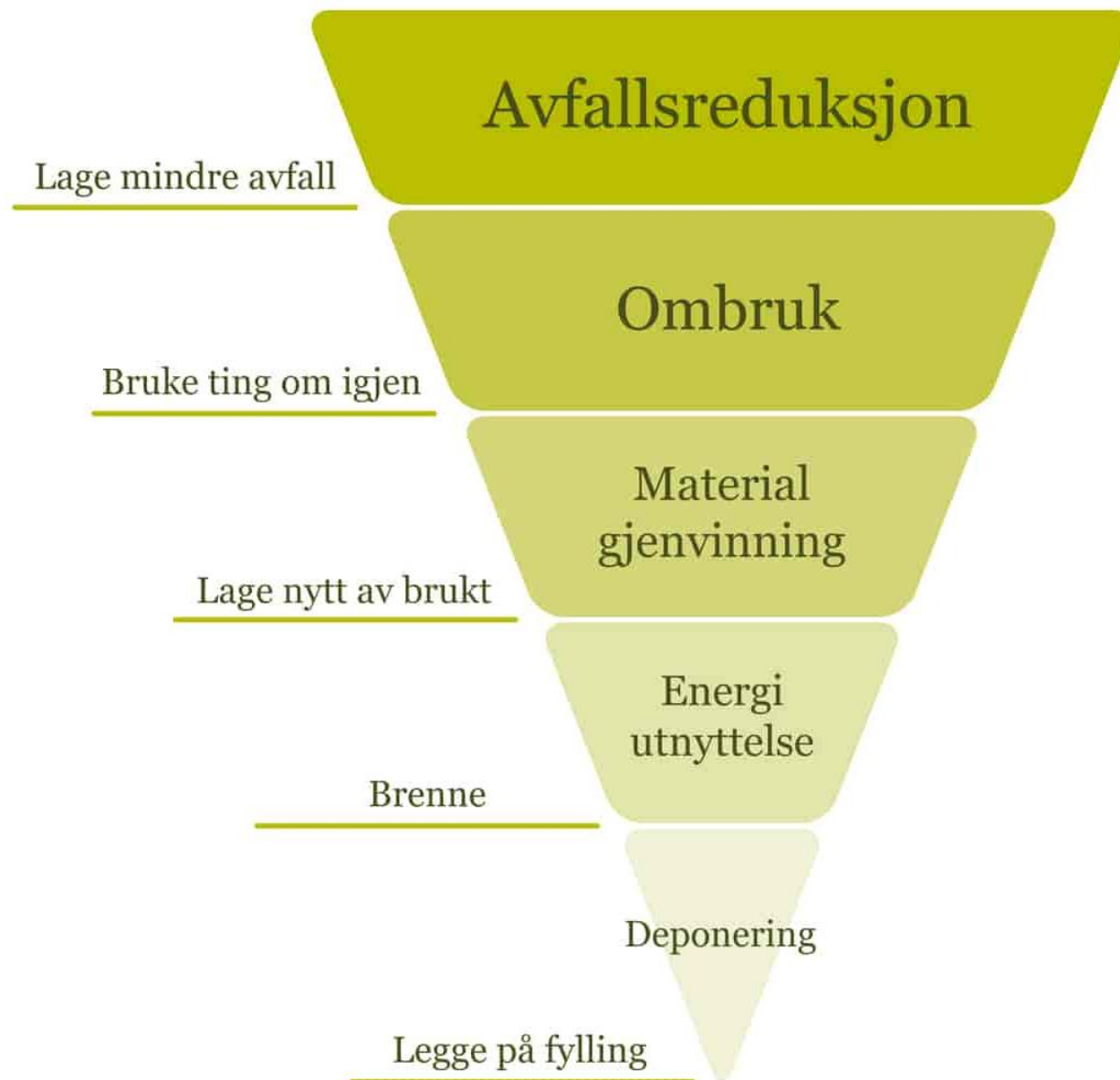
- **Ombruk:** Er enhver operasjon hvor produkter eller komponenter som ikke er avfall, brukes om igjen til samme formål som de var laget for (dansk: «genbrug», svensk «återanvändning» jfr. avfallsdirektivet). Forberedelse til ombruk innebærer at kasserte produkter og materialer blir sjekket for skader og reparert dersom de ikke er i orden). (*Definisjon fra NHP5*)
- **Gjenbruk:** Nyttiggjøring av materialer og andre restprodukter ved både ombruk og gjenvinning. *Ordet er utelatt fra NHP5 fordi det er for upresist og et ord som lett kan misforstås*
- **Gjenvinning:** Gjenvinning omfatter både materialgjenvinning og energigjenvinning ved forbrenning. (*Definisjon fra NHP5*)
- **Materialgjenvinning:**
 - Tiltak der hovedresultatet er at avfall kommer til nytte ved å erstatte materialer som ellers ville blitt brukt, eller at avfall har blitt forberedt til dette. Forbrenning ved energiutnyttelse eller bruk av avfall til framstilling av energi er ikke materialgjenvinning. (*Definisjon fra NHP5 og Forurensningsloven*)
- **Energigjenvinning:**
 - Forbrenning med energiutnyttelse i forbrenningsanlegg kan regnes som energigjenvinning dersom energiutnyttelsesgraden er over 60 % for eksisterende anlegg og over 65 % for nye anlegg (Def. EUs rammedirektiv for avfall)

- **Definisjon av og kriterier for prioriterte miljøfarlige stoffer**
 - Lite nedbrytbare stoffer som hoper seg opp i levende organismer, og som
 - a) Har alvorlige langtidsvirkninger for helse, eller
 - b. Er svært giftige i miljøet
 - Svært lite nedbrytbare stoffer som svært lett hoper seg opp i levende organismer (uten krav til kjente giftvirkninger)
 - Stoffer som gjenfinnes i næringskjeden i nivåer som gir tilsvarende grunn til bekymring som 1 og 2.
 - Andre stoffer, slik som hormonforstyrrende stoffer og tungmetaller, som gir tilsvarende grunn til bekymring som 1 og 2.

Definisjon fra NHP5 som viser til KLDs handlingsplan «Et miljø uten miljøgifter» 2015.

- **Avfallspyramiden:**

- Avfallspyramiden beskriver prioriteringer i norsk avfallspolitikk og EUs rammedirektiv for avfall. Pyramiden skal leses fra øverst til nederst, og målet er at avfallet skal behandles så nær toppen av pyramiden som mulig.

Kilder og nyttige nettsider

<https://www.byggemiljo.no/>

<https://www.fn.no/>

<https://www.miljodirektoratet.no/>

<https://www.nho.no/tema/energi-miljo-og-klima/klimatiltak-for-bedrifter/>

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-45-20162017/>

<https://dibk.no/>